

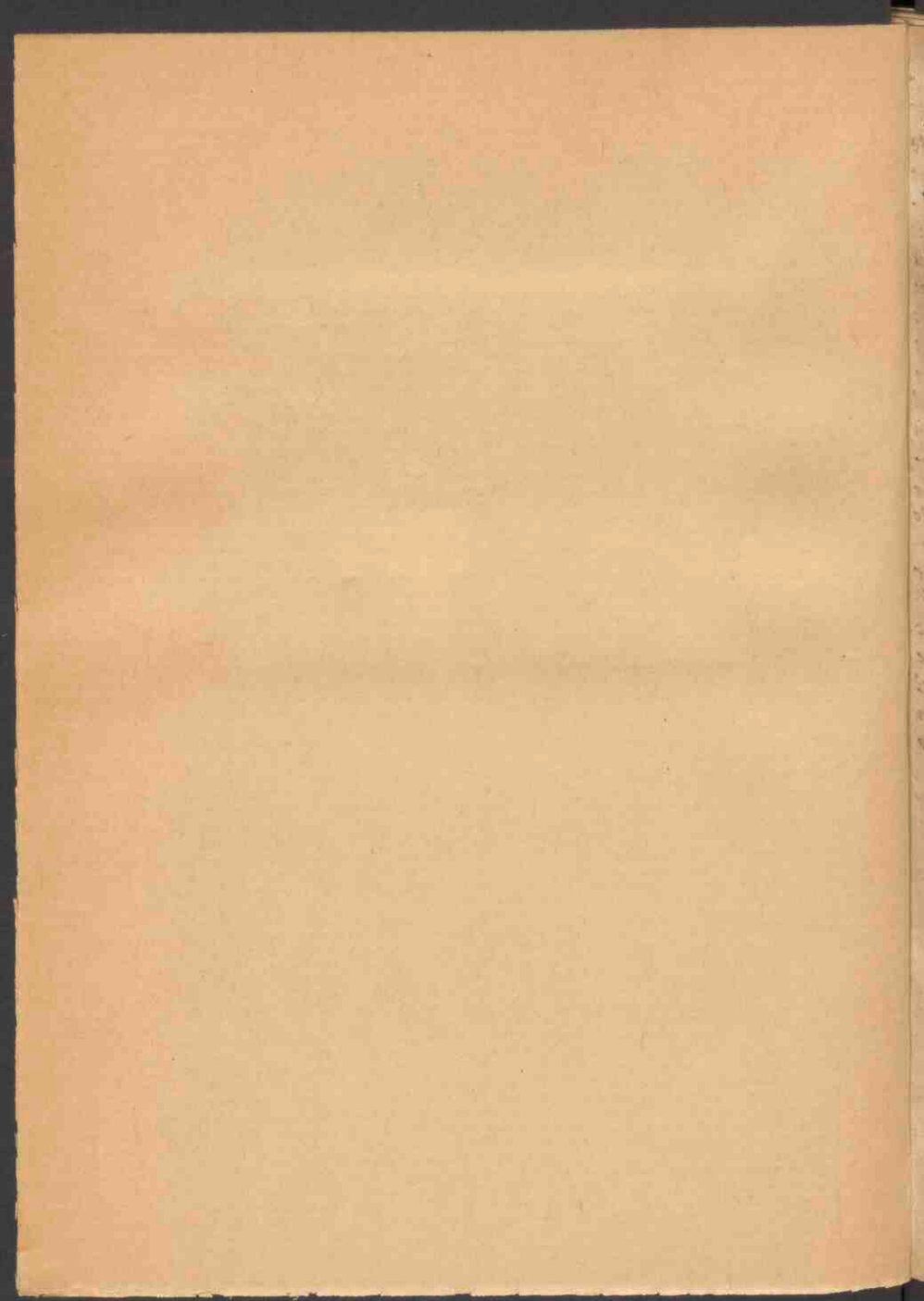

Derde discovrs. : VVaer in By forme van Missive den geheelen staet van de Vereenichde Oost-Indische compagnie vvort ten vollen geremonstreert, als ooc de Participanten en[de] het gemeene Landt vanden beginne daer by genoten, tot grooten afbreuc vande Portegiesche Trafycque. Ende Met goede redenen bewesen, dat by soo verre dese geoctroyeerde West-Jndische Navigatie van Godt met gelijcken succes sal gesegent worden, dat niet alleen de Participanten meer voordeels genieten sullen, maer ooc de vrye Nederlantsche Republicque t' allen tijden so sal gequalificeert wesen int stuc vande Equippage ter Zee, datse voor de Castiliaensche macht niet meer sal hebben te vresen, waer op ten lesten eenen versekerden vrede sy te verhoppen. VVorden derhalven alle getrouvve vermogende Patriotten des Vaderlants, so noch niet op dese leste Compagnie hebben geteeckent, vriendelicken vermaent, datse tot dese Equippage, die nu voorgenomen vvort, mede vvillen na hare gelegenheyt middelick contribuieren, also na de betaling vanden eersten termyn op den leste[n] Decemb. de Compagnie villicht sal gesloten vvorden, om niet meer te mogen teecken. Hier by een Extract wt een Tegen-vertooch op seecker Discours, by eenige miscontentierde Participaten vande Oost-Indische Compagnie wtghegeven.

Univ. Bibl. Utrecht

PAMFLET

K.B. No. **3351**

DISCOVERS.

Vaer in

By forme van Missive den geheelen staet van
de Vereenichde Oost-Indische Compagnie v vort ten vollen gere-
monstreert, als ooc v var de Participanten en het gemeene
Landr vanden beginne daer by genoten, tot grooten
afbreuc vande Portegiesche Trafycque.

Ende

Het goede redenen bewesen/ dat by soo verre
dese geotropeerde West-Indische Navigatie van Godt met
geijchen succes sal gesegent worden/ dat niet alleen de Par-
ticipanten meer vorderls genieten sullen/maer ooc de
vrije Nederlantsche Republique t'allen tijden so
sal gequalificeert wesen int stuc vande Equip-
page ter Zee / datse vooz de Castiliaensche
macht niet meer sal hebben te vresen/
waer op ten lesten eenen verscher-
den vrede sp te verhoppen.

**Vvorden derhalven alle getrouwve vermogende Pa-
triotten des Vaderlands, so noch niet op dese leste Compagnie hebben ge-
seeckent, vriendelicken vermaent, datse tot dese Equippage, die nu
voorgenomen vvort, mede vvillen na hare gelegenheyt mil-
delick contribueren, also na de betaling vanden eersten
termyn op den leste Decemb. de Compagnie vil-
licht sal gesloten vvorden, om niet meer te
mogen seecken.**

**Hier by een Extraet wt een Tegen-vertooch op seecker Discours/
by eenige miscontentierde Participanten vandt Oost-Indische
Compagnie wtgegeven.**

Ghedruckt int laer ons Heeren. 1622.

Tot den Leser.

NA dat by de Hooch. Mog. Heeren Staten Generael opt verzoek vande Participanten der Oost-Indische Compagnie als sulcken redressement vande ordre te stellen vvas voorgenomen. vvaer door men vander Bevvinshebberen oprechte administratie sal genoechsaet versiekeret vvesen. Also onder andere noodige puncte mede besloten is, dat men de Bevvinshebberen na de afgedane generale reeckening (die sy bereyt zijn te doen) sal prolongerē het oltroy. Ende na dat se 3. jarē noch hebben gecontinueert, sal een derde part vutgeset ende nieuwe inde plaats gheset vworden, dat ten allen 3. jaren sal geobserveert vworden. Ende vvanneer jaerlicx de reeckningen geschieden ten overstaen van eenige hooft participanten sal men haer overgeven extrakt vanden staet. Ende sal ten allen 4. of 6. jaren de generale reeckning voor de hooft participantē gestoten vworden. Die alles niet tegenstaende, so syn vansomme ongerustemenschē eenige samense libellen in druc vutgegeven, in vvelcke de personen ende administratie vande Bevvinshebberen, als ooc de regering ende ebeylet vande geheele Compagnie calumnieselic vworden getraduciere, samet veel leugenen ende injurien tegen reden, recht ende vvaerbeyt bevrvaert. Waer door deselve in haer aere, goede naem ende same grofic worden gelediert, ende getracht by de Ingesezenen niet alleen ordines te maecken, maer ooc om den gewenschten voortgang vande hooch noodige West-Indische Navigatie te retardiren. VVat de vrome Bevvinshebberen belangt, die sullen hare actien met een generale reeckning wel justificiren, tot confusie van alle Calumniateurs. Ende om dat den ghesegenden Oost-Indischen Staet gants schorsaelijc van deselve afgeschildert words, vvaer door eenighe Patriotten van t seeckenē op de VVest-Indische Compagnie afghetrocken heb ic met dit cort Discours selve na, vermenghen ernstlick vullen contramineren.

YN HEERE,

Alfoo eenighe Bewindt-hebberen op't
verschyben van de Hoochmog. Heeren Staten
Generael tegenwoordich inden Hage vergadert/
om vande toerustinghe eener machtiger Blote op
West-Indien met den anderen te beractslaghen:
Wantme eenemaal nu geresolveert is daer mede
voort te gaen en dat niet stuyt-wijse/maer met ee-
ne goede Schips-armade in des Heeren Naem eens te beginnen/ waer
na alle de Dromen wel hertelick verlanghen/ te meer/ nu dooz Godes
beschickings dat tepekenen by de Patriotten tamelick geavanceert is/
dat willicht wel moecht ooc korts een eynde nemen. Soo heb ick niet
konnen onderlaten D. L. in tijds hier van te abvertieren / alsoo ghy
vooz desen altijt verclaert hebt in dese Compagnie mede te willen par-
ticiperen/ om daer mede niet alleen te betoonen uwe goede trouwe af-
fection tot de beschermung van ons liebe Vaderlandt / maer oock om
andere vermoghende Patriotten met uwe exempel tot gelijck contri-
bution te inciteren/ waer toe den ghesegenden staet vanden Oost-Indi-
schen handel veel goets ghedaen heeft. Waer om des by sommighe
Volcanten seer verkeerdelick daer af ghespoochen wordt tot grooten
achterdeel ten regard van't tepelkenen op de nieuwe West-Indische
Campagnie. So sal ick het my niet laten verbijeten/ niet tegenstaen-
de hier van in de twee vorige Discoursen/so het voozlede Jaer wtghe-
gaen/verhaelt is/ noch eenmaal den gheheelen Oost-Indischen staet/
van den beginne tot dese Maent toe/doch claerder ende volkommener
te beschrijven/ als oock die goede oorde so van de Bewinthebbers daer
in is ghehouden gheweest de voozlede Jaren/ om te betoonen wat de
Oost-Indische Compagnie den tijdt van 25. Jaren tot nu toe dooz
des Heere Segen geproficiert en volgens met fundamentale redenen
sal bewesen worden / dat den dese leste geotroperde West-Indische
Navigatie / meer voozdels vooz de Participanten / met meerder
dienst vooz de Geunierde Provintien/en grooter afzuyck vooz den
Koninck van Spaengien / met de hulpe van boven se te verwachten/
waer op ten lesten alle byzome Patriotten sullen moeten toestaen ende
poseren

poseren die over-grootē nootwendicheyt vande Oost ende West-Indische Navigatie vooz dese Vereenichde Nederlanden/sonder dewelcke de goede Inghesetenen als oock hare Nabueren ende Vrienden gheenē bestēdighen vrede van Spaengien in eēuwicheydt hebben te verwachten.

Wat de Compagnie met hare Schepen gewonnen, soo van den Iare 1595. tot den Iare 1602. inclusyvtghevaren.

Wordt dan wt de Remonstrantie der Bewindt-hebberen van de Oost-Indische Compagnie aen de Hoogh Mog: Heeren Staten Generael overghegeven/ klaerlich gedemonstrieert/ dat van den Iare vyfē negentich (alsmen eerst met vyf Schepen begonnen) tot den Iare 1601. syn wtgebaren 45. Schepen/ daer van in dese Landen wederom rijckelijc gheladen gearriveert syn drie en veertich Schepen/ waer mede de Participanten vooz haer supber ghewinst/ binnen den tijt van ses Jaren genoten hebben twee hondert en dertich Tonnen-schats.

Anno 1602. syn wtghevaren 14. Schepen/ die maer een retour ghehadt / om dat de Vereenichde Compagnie int volghende Jaer haren aenbaeck ghevomen/ ende heeft den Participant in als wederom ontfanghen drie Capitalen min een vyfde part.

Volgt wat den Participant vande vereenichde Compagnie van den Iare 1604. tot dit Iar 1622. inclusy ghenoten.

Anno 1603. als de Vereenichde Compagnie vande thien Jarighe reechning by de Hoogh Mog. Heeren Staten Generael geodecroepeert is by de Participanten op drie termijnen tot den Iare 1605. het volle gheteyckende Capitael betaelt. Ende alsoo de Participanten van de Bewindt-hebberen daer op eens interest hebben ghenoten/ moet het begin van hare inlaghe ghenomen worden/ van't Jaer 1604. Waer mede elcken Participant tot den Iare 1620. in April aen wtgifte ghenoten heeft in sestiē Jaren tijds twee Capitalen/ behalven den interest Anno 1617. vande Bewindt-hebberen ontfanghen/ so dat den Participant binnen den tijdt van sestiē Jaren aen wtgifte op een hondert Gulden Capitael wt de Compagnie op reechningh ghetrocken heeft/ twee hondert ses Gulden een oort / hier by gheset het vrasijt soo elck van syne ontfangene ende op rent wtgheleende Penninghen vooz ende na ghenoten/ dat oock bykans een half Capitael sal maecken: Die nu 'tselbe Jaer 20. hare actien na de voorsz. ontfanghene wtgifte hebben vercocht/

vercocht/ die hebben en boven noch ghenoten vooz elck cent aen
ghereede Penninghen/ en hondert ende dertich/ beertich ja ooc som-
minghe vpsich Gulden/ dat dat eenighe verkoopers datmael in seftien
Jaren tps met een Capitael vooz haer supder gewinsts genoten heb-
ben in contanto vier Capitalen/ ofte met een hondert Gulden jaerlich
24. ghepofenteert.

Die nu hare actien Anno 20. niet en hebben vercocht/ die mogen noch
boven die twee Capitalen soo sp vooz desen ghenottenneffens een half
Capitael soo met die voozsz. Capitalen in thien Jaren aen interesse
gepofenteert/ noch ghenieten vooz verkoopinghe van hare actie on-
trent twee Capitalen/ maect tsamen vijfte half Capitael/ hier van ge-
trocken een Capitael vooz haer inlaghe/ rest dat den Participant/ soo
spn actie nu verkoopt/ in achtien Jaren gewonnen heeft met een hon-
dert Gulden inlaghe/ de somma van ontrent vierde half hondert gul-
dens/ facit dat hy Jaerlichs met een hondert Gulden ghenoten heeft
achtien Gulden. Dat is voozwaer noch een goede Weese-rent/ waer
mede een danckbaer Rentenier (dunct my) hem sal laten genoegen.

Maer dienn hare Actien niet willen vercoope/ die hebben boven het
ghene sp alreede ghepofentiert noch te verachten hare quota aen de
goederen die alreede int Landt overghebrocht/ soo ontrent anderhalf
Capitael sullen maecken/ behalven datmen tegenwoordich in Indien
ende onder weghen heeft / daer van wy terstont eenen generalen staet
sullen leveren/ als wy eerst van't gene alhier int landt is/ eenen genera-
len overslach sullen int cozte geremonstrieren hebben.

Zoo sulc ghy weten/ dat wy het voozleden jaer 1621 tot Augusto/
vooz eerst af-ghetracken wesende ontrent 70 tonnen Goudts/ 300 de
Compagnie a deposito heeft / ende andere schulden die de Compagnie
noch schuldich zijn/ na voozgaende taratte / alhier noch in voozraede
hadden vier en twintich tonnen Goudts/ seuen ende vpsich dupsent
sebenhondert vier en t' seuentich guldens. Waer teghens men we-
derom equipieret heeft twaelf Scheyen/ die oock ontrent 20. tonnen
Goudts/ met alle behoeften gekostet/ die daer en bovennoch mede ghe-
nommen in contant gelt / achtmael hondert dupsent stucken van Ach-
ten/ makende oock twintich tonnen gouds om daer mede onsen han-
del te vpsen/ afghetrocken nu de 2457774. van de 40. tonnen goudts/
300 die 12. Scheyen met de ladinghe gekostet hebben / is de Compa-
gnie alhier voozleden jaer noch schuldich gheweest ontrent 15. ton-
nen gouds. Waer teghens die goede God ons sulcken rijcken zegen
binnen den tijdt van acht maanden verleent heeft (daer van hy moet
ghedanccht zijn) desghelijcken wy in 26. jaren/ 30 langhe wy den Oost
Indischen handel ghezeven / noyt ghehadt hebben / want die Jaer
1622. in Februario zijn wy Oost-Indien overgekomen/ 2. Scheyen
rijckelijck gheladen/ die getapeert waren op 24. tonnen goudts/ daer

na zijn in Julio met een seer rijke Cargason gearriveert 3. Schepen/daert
van de ladinge geestineert is op 48 tonnen gouds. Ten lesten zijn in
September ende October noch 4. schepen aenlijch gheladen over-
ghekomen/ daer van het Cargason wordt geestineert/ omtrent 36.
tonnen gouds/ maectt samen hondert ende acht tonnen gouds/ 300
wp in acht maenden van den segghenden Godt bekomen hebben/ Af-
ghenomen nu de 15. tonnen gouds/ 30 de Compagnie het voorszeden
jaer schuldich van 108. tonnen gouds/ 300 dit jaer ingekomen/ heeft
de Compagnie alhier noch in voorszeden omtrent drie ende tneghentich
tonnen gouds.

Vooren desen voorgaenden staet die alhier int landt is/ hebben wp
het voorszeden jaer in Oost-Indien gehabt aen contant geldt/ komens-
schap ende schulden/ ter somme van tseventich tonnen gouds/ ende
daer benevens seven ende tseventich schepen/ met gheschut/ vivres/
ammunition van oorloge versien/ met noch alle de Fortressen en Ste-
den/ die ten minsten met een tien duysent mannen 300 soldaten als
bootvolck versien. Nu verstaen wp met de leste schepen die in Oc-
tober over ghekomen zijn/ dat te Jacatra voorsz. onse Stadt Batavia
noch gheladen worden vyf schepen die met een Cargason/ ten minsten
vaneen half Capitael/ 300 de Heere haer behouden repse verleene/ wel
haest mochten overkomen. Nu sult ghy seggē/ dat het voorsz. Capitael
vande 70. tonne golts in Oost-Indien door de retourē dit jaer alhier
gehadt/ seer gewacht is. Daer op ic u versekere/ dat t selve Capitael
door de 12. schepen die het voorszeden jaer van hier met 20. tonnen
gouds aen gelt upt ghevaren/ noch ongelijck mēer verstercht is. Hier
upt moghen alle danckbare Participanten ende Actie-koozers de re-
keninghe maken/ dat teghenwoordich desen treffelicken voorszeden/ die
alhier int Landt/ in Indien ende onderwegen is/ sal overtreffen/ die
weerde ten minsten van 3. Capitalen.

Hier by gheset over de derde half Capitalen voorsz. desen aen uytgifte
ende rente ontfangen/ sal een danckbaer Participant niet met waer-
heyt moghen segghen/ dat zijn ingheleende Capitael in achtien jaren
tijds/ door des Heeren segghen alzo toe ghenomen/ dat seten minsten
vyf Capitalen overtreffen. Hier in zijn niet gerekent de Fortressen
ende Steden/ die in haer behoortlike defensie ghebracht/ zijnde niet
ammunition ende anders teghen onse vanden wel versozght zijn.

Hier op sult ghy segghen/ waerom van de actien tot sulchen leyghen
prijs ghedaelt/ 300 uwe voorsz. rekeninghe bestendich. Daer op ick
antwoorde/ dat de rekeninghe vant profijt voorsz. desen van de Parti-
cipanten getrocken/ 300 ick die ghestelt hebbe/ vangeen participant
kan gecontroleert worden/ als oock den overslach van den generalen
staet der Indiaensche goederen ende schulden alhier int Landt zijnde/
300 van de Bewinthebbere van alle de Kameren tot Amsterdam op

den

den elften Junij 'thoozleden Jaer is gheraemt. Ende daer op in
Julio ende Augusto twee schepen rijckelijck gheladen inkomende / is
de taratie vant Cargason naderhandt mede daer in gesloten. Des-
ghelijcken den generalen staet / want ghene in Indien is / is van de sel-
ve oock beschreven / maer de taratie van het rijcke Cargason van de
neghenschepen / dit jaer 1622. ingekomen / is niet by de Bewintheb-
beren maer van ervaren kooplieden beracemt. Dat nu de actien tot
sulcken legghen prijs ghedaelt zijn / daer op segge ick ooc met de Vo-
leanten / dat het sijt tegens de naturre der sake / daer toe veel gehol-
pen hebben der ondancbare Voleanten atroce calumnien / die de vro-
me Bewinthebberen wel sullen beantwoorden opt toekomende Jaer /
als de generale rekeninghe sal ghehouden worden / want van het Ge-
tron komt te expireren. Alst ben ick met alle Participanten verse-
kert / dat wanneer daer uptdelinghe aen specerien ofte geld sal geschiet
zijn / dat de actien tot hooge prijsen wederom sullen opstijgen / gelijk
sp in twee jaren herwaerts teghen alle reben ghedaelt zijn. Ghelijck
gebeurt is Anno 20. als na de uptdelinghe eenige schepen inguamen /
zijn de actien met verwonderinghe van de Bewinthebberen haestich
opghelopen / verhopende binnen twee Jaren wederom eenighe uit-
giste te ontfanghen. Doch hadden sp den generalen staet van te vo-
ren gheweten / sp souden zoo niet ghehocht hebben : Want sp lichte-
lijck hadden mogen oordeelen opt het slot van de gehoudene rekeninghe /
dat af-ghetrocken de penninghen a deposito / als oock de kosten
van de equippagie der twaelf schepen / gheen overschot was tot upt-
giste int volghende Jaer 22. En dat oock dit Jaer 22. ghene uptdes-
linghe geschiet is / datse door den oorlogh / daer mede schier gantsch
Christenrick ontfleken / bygekomen. Want de komenschappen niet
hebben konnen verteert worden / dat met den vrede in Dianckrich /
Duyschlandt etc. sal beteren / als het God believen sal haer daer mo-
de te zeghenen.

Nu vraecht ghy mi / hoe ick aen den staet van Indien ben geraect /
nademaal booz alle de Hoofst-Participanten de Boecken-boecken toe-
ghesloten / waer over de vrome Bewinthebberen van eenige onbe-
hoorlijck beschuldicht worden. Zoo sul ghy weten / dat alle Jaer
omtrent Wep / bi men Amsterdam / de Bewinthebberen van de res-
pertive Nameren komen / aldaer de Boecken van de selve naergesien /
waer by de drie Ontfanghers van haren ontfantick ende uptgeef / met
allen goeden bewijs / verificatien ende ordinantien / by twee Reken-
meesters moeten betekendt overleveren hare documenten ende klare
rekeninghen. Ende heeft niemant van de Bewinthebberen eenighe
manifestment van penninghen / noch oock aen geen particuliere perso-
nen / die ghehocht ofte verkocht hebben aen de Compagnie / konnen
eenighe betalinghe doen ofte jct voordren / ten sp dat een jeder by spe-
tificatie

ificatie in-stelle t'ghene hy aen de Compagnie verhorcht heeft/ d'welc
hy de Ackeningssters ende thure Bewinthebberen eerst wort ghevisi-
teert/ ende bevonden alst behoort/ wort opdonnantie gepasseert op de
Onsfanghers/ die alsoan vermoghens de selve teghens quittrantie
betalen. Daer op wort vanden lesten na boozgaende taratie van het
ghene hier int Landt is de rekeninghe ghesloten/ ende sommighe hooft
participanten daer nae gherommuniert: Belanghende nu de reec-
keningh vant ghene tegenwoordich in Oost-Indien is/ dat is onmo-
ghelich alhier Jaerlicks te sluyten. Want wy hebben aldaer ober de
dierich verscheypden plaetsen/ daer van sommighe een/twee/ drie han-
dert mylen ende meer van den anderen ghelegghen/ aldaer wy niet on-
se Schepen negotieren/ wanneer daer Schepen inkommen/ worden
weder andere ghesonden/ soo dat het incomen ende wtgaen geen eyn-
de heeft. Als tot Banda/ Amboina/ Molluques/ Jamben/ Bengala/
Sumatara/ Patana/ de custe van Coromandel/ Surratta in Camba-
sien/ Japan/ ia tot Aken in de roode Zee ende Mare Delzur toe. So
dat van daer alle Jaer voor ons int Landt alhier vaste preeijse reec-
keningh te maechen/ sy onmogelick.

Dan noch wordt eben wel by den Generael ende Raden van In-
dien de Boecken van de Cantoren van verscheypde plaetsen ghevisi-
tiert: De Reekeninghe van de Officieren ghesloten/ ende daer op soo
breel moghelick ten lesten generale staet ghemaeckt/ die ons dan wordt
Jaerlicks overghesonden/ alle welke boozghedane Reekeninghen
sullen wtopenbaer gesloten ende ghetussificiert worden. Owelc niet
alleen sal strecken tot contentement der Participanten ende betuygin-
ghe vander Bewint-hebberen oprechte administratie/ maer oock tot
eene overtuyginghe van sommigher Clamanten wtgestropde valsche
Calumaien. Waer op van bande Hoogh. Mog. Heeren Staten pro-
longatie vant oetrop (dat nu met het volghende Jaer twee en twint-
rich komt te expiriren) sal verleent worden/ neffens een goet redijse-
ment vande oordele voor het toekomende/ waer door alle calamiten sul-
len ophouden tot meerder gerustheyt vande vrome Bewint-hebbers/
ende der Participanten.

Dus verre heb ick gheremonstreert den Raet van den florierenden
Oost-Indischen handel/ als mede wat de Participanten elcks booz
hare quora vanden beginne wt de Vereenichde geortroyerde Com-
pagne voor ende na genoten/ niet tegenstaende de swaer lasten wegen
den Oorloghe te water ende te lande gesupportiert. Nu sal ick wt de
boozgaende discursen/ doch dupdelickter beschrijven/ wat bock het
publicq by dese Compagnie geprosentiert heeft.

Wat

Wat het gemeyne Landt van dese Oost-Indische Compagnie genoten ende noch geniet.

Wt der Bewint-hebberen Remonstrantie aen de Hoogh. Mogende Heeren Staten overgegebe/ wort bewesen dat de Cantoren wegen de Licenten/ Conbopen ende Pijssen van den Jare 1596. tot den Jare 14. inclups van 88. Schepen/ so goede retouren ghehad hebben ghenoten over de vyf en dertich tonne Goltz / niet teghenstaende dat die eerste Schepen soo van 95. tot Anno 1602. wtghevaren dooz octrop van de Heeren Staten vant incommende conbop synt by ghewesen. Wat nu de Cantoren van den Jare 14. tot dit Jaer 20. geprofentiert hammen wt de voozgaende Jaren wel ontrent herrekenen.

Ten anderen/ moetmen bekennen dat alle de Schepen Boots-volc ende Soldaten / dewelcke by de particuliere tot de Traficque wordt ghebruycht/ niet anders en syn/ dan eene gheweldige macht/ die sonder kost vande Landen in reserve ende waertgelt wort by de Particuliere ghehouden / ende daghelicks gheoeffent/ om op alle occurrentien by de Landen ghebruycht te worden/ sonder het welcke onmoghelick is eenighe bestendighe macht ter Zee te mogen hebben.

Ten verden/ is het een groot soulagement vooz de Gemeente / dooz dien veelbysenden vande Ingesetenen dooz dese negotratie int werck ghehouden ende eerlick onderhouden worden.

Ten vierden/ moetmen bekennen dat het grootste profijt meer vooz ons Vaderlandt hier in bestaet/ dat den Koninc van Spaengien dooz het decliniren vande Oost-Indische Traficquen aen syner syde / nu Jaerlicks etliche millionē aen syne Tollen missen moet/ behalven den grooten schade soo by ende syne kooplieden doorgaens gheleden/ als by syne Kraken/ Galeouen ende andere Schepen overweldicht ofte verdooven hebben.

Ten 5. moeten wy de groote weldaet Godes hier in bekennē/ dat wy in Oost-Indien altyt victorie hebben bevochten / niet teghenstaende den Spaengiaert noch eens in altemet tweemaal van Schepen ende Volc is stercker gewesen. Hier van wort inde voozgaende Discoursen eene ghedenckweerdighe Historie verhaelt/ daer over de Biecht-vader Pater Johan Nep zich grootelicks verwondert heeft. Soo dat de Traficque aen onser syden dermaten toegenomen/ dat den stapel van de Specerijen/ die vooz 200. Jaren te Veneetgen ende vooz hondert Jaren in Porzegael ghewesen/ teghenwoordich averst by ons ende de Engelschen gebonden wort.

Ten seften/ bestaet de grootste weldaet Godes hier in / dat soo veel bypsen verblinde Indianen (die den Duppel aanbadden) dooz onse conversatie ende Euangelische Predication vande vervloekte dienstbaerheyt des Duppels verlost worden. In voeghen dat oock eenighe

Woninghen ende Wincen hare Sonen overghesonden om in de Christeliche Religion alhier onderwesen te worden.

Over welck Geest: ick ghewin wy ons van herten verblijden/ God biddende dat de rest niet de kennisse Jesu Christi tot harer eenwighe salicheit moghen verlicht worden. Waer toe die goede Heeren Beswynt-hebberen schuldich syn alle behoorzlike middelen te gebruiken met oversenden van ghetrouwe/ vrome Leeraers/ daer op de Traffique niet meerder seggens van den Heere sal gebeneficeert worden.

Alle welcke boozverhaelde groote voordelen soo de Particulieren en het Vaderlandt door den Oost-Indischen handel bekomen/ hebben van kleyne beginsen haren oorspronck genomen/ tot dat Anno 1603. die Vereenichde Compagnie gheoortropeert/ daer in vyf en tsestichste half tonne Gouts van de vyfwillighe Partioten is gheteekent worden. Welc Capitael door Godes segen (als boven verhaelt is) soo heeft toeghenomen/ dat het naest de West-Indische Spaensche Traffiques de machrichste Compagnie is ghe worden die ter Zee haren handel is drijvende/ niet verwonderung van alle de werelt. Daer van Godt alleen die eere toecomt.

Reden, vvaerom men verhoopt dat de VWest-Indische Compagnie voor de Participanten en het Landt sal profytelicker vvesen.

Du sal ick betoonen waerom door dese leste nieuwe gheoortropeerde West-Indische Compagnie niet Godes hulpe meer voordeels voor de Participanten ende tghemeyne Landt wy verhoppen te becomen. Welck mede sal dienen om mildelich tot dese Navigatie te contribuijen.

Eerstelich/ om dat wy van hier op West-Indien in seuen Weercken moghen overharen/ daer toe een Oost-Indisch Schip van hier op Bantam tusschen de dertich ende veertich weken moet hebben. Ende van hier op de Molliken ten minsten een Jaer.

Ten tweeden/ Om dat ten respecte vande corte retouren/maer het vierde part vande ongelden tot de betalingh van't Boots-volck ende Soldaten van nooden.

Ten derden/ Om dat een West-Indisch Schip in een Jaer twee of drie retouren kan hebben/ daer toe een Oost-Indischs Schip anderhalf ja twee jaren tijts van nooden heeft.

Ten vierden/ Om dat de Oost-Indische Schepen na de derde reyse ghesleten/ daer die op West-Indien tot 12. ofte 15. reysen moghen ghebruickt worden.

Ten vijften/ Om dat onse Inlantsehe Schepen tot dese vaert bequaem/

quaem/ die onghelick minder sullen kosten.

Ten seften/ Om dat dese nieuwe Compagnie niet alleene met heerliche Privilegien/ maer ooc met thien tonne Gouds ende twintich gesmontierde Schepen vande Heeren Staten mildelick ghebeneficieert/ met dese belofte van't voorgaende subsidium te sullen verbeteren/ als den staet van de Landen sal moghen lijden / ende de saecken van de Compagnie sullen comen te bereytschen.

Ten sevendenden/ Om dat de Compagnie merckelick sal verlicht worden met de Gout-baert van Guinea/ die wy in trein hebben. Als ooc met de Sout-baert op Ponte del Re/ dat anders niet en cost dan de vucht / die beyde Jaerlichs omtrent twee Millioenen sullen upt brenghen.

Ten achtfsten ende ten lesten/ soo de Heere tot desen handel zijnen segghen sal verleenen/ sullen de Landen van alle extraordinaris contributien verlost worden/ om dat wy van met de Oost-ende West-Indische Vloot door Godes hulpe sullē bestant wesen die Spaesche Schipsbaert ende haren Traficque te verstooren/ daer op deselve declinieren de/ des Konings macht soo sal afnemen/ dat hy ten lesten onsen cruyt vermerckende/ eenen bestendigen vrede met dese Landen sal maerken tot groote blijfchap van de gantsche Christenheyt / die door onse rust ende welstandt in haren vorigen staet te seckerder sal florieren. Gheschick op onsen onderganch (die Godt verhoede) consequentlick moet volgen de ruine van alle onse Vrienden/ Rabueren ja Coningen/ Princen en Republicquen so niet spangioliert.

Maer ghy schrijft verstaen te hebben dat den Spaenschen Ambassadeur Mons Gondamor soo teghenwoordich in Engelandt/ den Koninck soude rondelick verclaert hebben / als dat synen Meester voorsz desen wel toegesien/ dat syne Oost-Indische Concubijne van anderen is beslagen worden/ maer dat hy geensins sal gebogen dat syne Echte West-Indische Vrouw sal of heymelick bekropen ofte met ghewelt vercracht worden / oin welck te beletten hy syn gantsche macht sal emploeren/ &c. &c. &c. Daer op wordt geantwoort/ dat den Coninc van Spanien niet heeft toegesien/ maer met alle gewelt getracht heeft ons wt Oost-Indien te houden/ doch (Godt lof) te vergheefs/ want wy de vorighe Jaren met onse Armada/ hoe wel die gheringer van Schepen ende Volck ghewesen/ door Godes bystant/ teghens de Spaenschen ende Portegiesen altyt de overhandt ghehadt/ met verwonderung van alle de Koninghen ende Princen van Indien / die met ons in goede alliantie getreden zijn/ waer op wy ten lesten door Godes segghen aldaer in macht alsoo toegenomen/ dat wy Steden ende Fortressen betinnert/ ende teghenwoordich den Spaengiaert met menichte van Schepen ende geluckiger Traffiche verre overtreffen/ in voeghen dat wy verhoppen hem metter tijdt aldaer den handel t'eenmael vuchte-

loos te maechen/gelijck het hem in Guinea wederbaren is/niet tegen-
staende hy de negotie vele Jaren te voren door syne kooplieden aldaer
ghedreven ende eenighe plaetsen met vaste huysen ghesentiert.
Ende wat belanght dat den Koninck niet alle ghewelt voorgenomen/
ons wt West-Indien oock te keeren/dat weten wy wel/doch dat staet
alleen aen Godt/die billich besloten heeft dat onschuldich vergoten
Bloet van twintich millioenen Indianen (na het getuychnis vanden
Spaenschen Wisschop Bartholomeus de las Casas) niet dese occasie
te wreken/doch Gondamor schijnt hem te steunen op de groote macht
van synen Meester/maer wy verlaten ons op den Heere onser Vaders
Godt/die ons so wonderlick wt der Spaensche Slavernye verlost
ende den tijdt van vijftich Jaren onder syn Vaderliche beschermung
soo ghenadich tot desen dach toe erhalten heeft/wie het dan noch vooz
twee Maenden ghebleecken heeft aen het myraculose ontfet van Ber-
ghen op Zoom/Waar van de Marquis Spinola/niet teghenstaende
hy twaelf duysent Man starker was/op de aencomste van onsen cloec-
moedighen vromen Prince van Oraengien (die Godt ons langhe wil
ghesparen) haestich inder nacht met grooter sehande heeft moeten af-
trecken/na dat hy elf weecken met verlies van 14. duysent Man daer
vooz ghelegen ende noch niet eenen voet plaets van onse buyten wer-
ken ghewonnen/daer vooz onsen Godt der Heytscharen die zijne Dy-
cye met wijs beleyt ende onse Chrijlieden met eene manlike resolu-
tie tot het verchten ghecouragiert heeft/moet ghedancht syn in ewig-
heyt. Hier wt moet Gondamor niet Judas Machabeus concluderen
dat de victorie wt den Hemel komt. Want soude dat vast gaen/dat
Godt altyt den stercksten helpt/hy soude ons swacken tot desen florie-
renden staet niet verheben/nich onsen stoel so vast in Oost-Indien niet
gheset hebben/tegens den danck van dien/die ons swache met macht
ende Mayesteit verre is overtreffende. Waerom wy op des Heeren
ghenadige bystandt ons betrouwende/willen oock ten besten met den
West-Indischen handel hoopen.

Tis wel waer/dat hy zijn Kerck om onser sonden wille met bitter
tranen-vroot dese byle Jaren ghespijst heeft/als hy in Chrijstenvijck
sonnighe Contrijschen/Landen ende Steden/door den Spaen-
gaert ende zijne adherenten heeft jammerlick laten debasteren ende
plaghen/dan sal sonder twijffel deselve wederom van het vzeemde jock
verlossen/wanneer sy niet ware boetveerbicheyt tot hem sullen such-
ten ende schrepen. Welcke verlossung wy door de verflooring vanden
West-Indischen handel verhoopen te becomen/soo anders in Men-
schelike consideratie eenighe verseckerde verlossungh te stellen sy.
Wel wetende nochtans/dat Godt Almachtich door andere middelen
ons can helpen. Dan wy spreken alleenlick ditmael van onse vooz-
genomen West-Indische nabigatie/om dat deselve in aller verstandi-
ghen

ghen oordeel/ voor het eenighe/ souberenne/ sijn beste middel ghehouden
wozt/ dat onder de Sonne sal mochten ghehouden worden. Van dit
gheboelen is oock ghewesen de salighe Coninginne Eliazabeth/ eene
beschermersse in haren leven van Godes Here/ als sy haer Parlement
so toespzack. Gelijk Sampsons cracht in zijn lauch Dap/ verborghen
was/ also oock de macht van den Spaenschen Koninck/ inde schatten
en Mynen van Indien. En gelijk Sampsons cracht door het af snij-
den van zijn lauch Dap/ geswacht worde/ alsoo en sal de macht van de
Coninck van Spanien niet eer ghebroken worden/ van door de versto-
rung van den West-Indischen handel.

Maer schryft ghy/ dat dese Navigatie voor ons veel periculoser sal
wesen/ als de Oost Indische/ waerom eene machtigher Vloot sal van
noodē zijn/ waer toe een groot Capitael bereyscht wozt/ diemen vreesst
niet sal vinden. Daer op ghebe ick u desen bericht/ dat wy vanden be-
ginne den Oost-Indischen handel met geen minder perijckel hebben
begonnen/ ende wat wtromste de goede Godt daer op verleent heeft/
dat hebt ghy voor desen wel verstaen. En alsoos den Koninck van Spa-
nien de Hauens vande Schepen niet mach gants ontbloten soo wel in
West-Indien als Spaengie/ om voor der Turcken/ Africanen als ooc
onsen inbal beschermte te blijven / sullen wy de rest van syne Schepen
niet te bezwen hebben.

Debt ghy niet ghehoort/ wie dat voor een Maent ses Oorloch Sche-
pen vande Hoogh Mog. Heeren Staten/ onse Coopvaerde-schepen
komende van Levantē rijckelick gheladen esamen in Salvo overghe-
brocht in spijt van 25. Spaensche Galioenen/ die ontrent Gibraltar
meyden de onse te overweldighen/ maer ten lesten door onse coura-
gieuse resistentie sy niet met schande op de vlucht gebrocht/ daer voor God
oor moet ghedaucht wesen.

Ende wat belangt een sufficient Capitael/ so sult ghy weten/ dat het
tepekenen noch tamelick is voortgegaen/ maer na dat Godt Almach-
tich dese Landen met de heerliche victorie van Berghen op Zoom
voor 2. Maenden heeft verblift/ doen men tegen ons (die van alle onse
Vontgenoten ende Vrienden schenen verlaten) te velde lach/ met vier
hondert Daembelen Soldaten/ hondert en over de vyf en tsestich Cor-
netten/ in borghen dat den Vyant wel twaelf duysent Maestercker
was als wy/ ghy en sout niet ghelooven/ hoe het tepekenen daer na is
gheabanciert worden/ so dat de goede Gemeente nu niet alleen gecou-
ragiert is voortaan de extraordinaris lasten tot den Oorloch (ziende
dat de middelen wel bestet sijn) goetwillich te continueren/ maer ooc
eenige gelegende Patriotten die noch niet geteykent/ haer mede heb-
ben onder de Borgeren vande West-Indische Societeyt laten inregi-
streren/ ja sommighe/ die te weynich gheteykent/ hebben hare quota
noch

noch verbeteret. Zo dat wy een vol Capitael hopen te bekommen/in-
sonder als noch de Ober-heeren hare ghesegende Gemeente met Das
bid sullen boozgaen. En waerom salmen sulcken swaricheyt maecten
met teyckenen van eene kleynne souma? daer ober men sal drie Jaren
betalen/ende daer van men tot allen tijden met gewinst kan wtichey-
den door vercoopinghe/want als de Compagnie ghesloten/ wil elck
teyckenen/ ende dan moerten met schade koopen. Ende op sulcken
voet souden vyfich Patriotten in een ghesegende Stadt teyckenende
elcks maer duyssent gulden/ 5. het Capitael met een half ton Goudts
verstercken/ sonder haren schaden. Doch om de swaerhoofdighe eenen
moet te gheben/ soo sullen sy weten/ dat alreede over de twee hondert
Duyssgeslunen geresolviert zijn haer avontuer in West-Indien te ver-
soeken/ ja dat vele Coopliden ende Schippers/die met groote Sche-
pen versien/ hebbende niet alleen hare Schepen aen de West-Indische
Compagnie gepresenteert te vercoopen/maer ooc de Pennigen te wil-
len mede avontueren. Ich soude wel op uwe andere bzagen beschept
gheben/soo die in de vorige Discoursen niet beantwoort waren/ doch
om de andere te contentieren soo dieselbe niet ghelesen/ sal ick het met
dese navolgende trouwhertighe vermanung sluyten/ ende dat kortelick
om dat ic niet Brieven wt den Hage veradberiert worde/ dat de Par-
ticipanten desen lesten Decembz is sullen het derde part van haer ghe-
teyckent Capitael ghereet houden/ alsoo by de Voorsch. Mog. Heeren
Staten finaliter is besloten tot de boozz. Equippage met allen ernst
te treden. Onder tusschen betrachtende/dat het beter is met een kleyn
ghedeelte van syne middelen de reste te conserviren/als by ghebruecke
van dien/na het droeflick exempel van Bohemen ende Duytslant/het
eene met het ander te verliesen/ sonder dat eenighe particuliere mes-
contentementen wt saecke vande inlantsehe troubles ons behooren te
verbrueken vande liefde/trouwte ende schuldige plicht tot ons eygen
Vaderlant/ghemerckt wy onse Pennigen tot meerder eere en reputa-
tie vant Lant niet beter mogen besteden.

Eene trouwhertighe vermanungh aen alle goede
Patriotten.

Nademael den Koninck van Spanten beliest heeft/ den Voorsch.
te herbatten/om daer door te plucken de vruchte vanden twaelf
Jarighen Treves/soo laet ons het selvige nemen tot onsen boz-
deel/ ende eendrachtelick hem met couragie tegen gaen/ also by gere-
solveert is het uyterste te tentiren/ hebbende tot dien eynde alreede
onder de contributie ghebrucht alle syn Geestelicken/ ende bozder in
verschepe

verscheyde Koningrijcken ghesmedet eene generale schadelicke Lique
om ons aen verscheyden oorden met verscheyde seggers te besoeken/
alst' voozleden ende dit Jaer is ghebeurt. Ende of wel zijn voozmes-
men met Bergen op Zoom ende Siups (Godt lof) door onsen vromen
Prins van Oraengien is tot schanden ghemaect/ so sal hy niet laten
den Oorloch te achtervolgen ende ons te mattiren/ so langhe hy geru-
stelijk genietende is de groote rijcke incomste van West-Indien/daer-
om salt haer noodich wesen/ met den eersten int werck te stellen het
heroic Concept vande West-Indische Compagnie. Welcke is van
sodanige consideratie/ dat door deselve onse Landen sullen haer ver-
stercken met nieuwe crachten ter Zee/commerciën ende alliantien/het
Bootsvolck behouden in dienstighe actien/ de Ingesetenen verrijcken
mer de Equipage ende profitable retouren/ ende dit alles met de mid-
delen ghewillich gefourniert/ wt den overbloeit vande vermogenste/son-
der merckeliche dispenze van hare finantien: Waer mede wy sullē den
Spaengiaert ontrecken ofte crachtloos maecken de middelen door de
welcke hy dese Provintien ende andere Landen dus langhe heeft
kunnen met de Oorloghe inquieteren ende alnoch onderwintte drey-
gen: Want in dese plaetsen syn ghelegghen syne schatten / ende eenighe
macht/waer door hy de gantsche Christenheyt is gewordē ontfachlyc.
Ende of schoon den Opandt het selve sal soecken te beletten/ soo sullen
echter de excessive onkosten gerequireert tot sodanigen exploot/ons al-
hier een groot deel ontlasten vande dangiereuse ende bloedige Oorlo-
ghe/ inde welcke hy ooc niet en sal kwanen continueren/door het defect
van zijn Indische profijten/die alreede wt schaersheyt vande finantie
tot grooten interest vooz erttelicke Jaren syn verpant ende gheantick-
peert/behalven dat hem sullen ontbrecke bequame Schepen/ Boots-
volck ende ammuntie ter Zee/ sonderlinge in diemmen alhier daer op
stelle goede ordy ende toeficht. Also hebben ooc de Participanten(die
tot hare eyghen behoudenis ten dienste van het gemeene beste hare
Penninghen in dese Compagnie sullen aventueren / te verwachten
merckeliche profijten/ soo wt de handelinghe ende vaerten op Gu-
Guiana, puncto del Re,ende andere die alreede zijn intrepn/ als op ver-
scheyden nieuwe ghewesten van Africa, op te Eplanden van West-Ind-
dien/ Nova Hispania, terra firma, Brasil. ende de Landen ghelegghen aende
zuyt Zee die in het O: trop van dese Compagnie zijn begrepen: Want
of schoon de Capitalen (soomen de saecke te recht wil by de hand ne-
men) souden komen te mouteren by de hondert tonnen Gouts / soo is
nochtans de vaert op Gunea (alwaer ordinaris so op te Gant/ als de
Geyn kuste ontrent twaelf hondert duysent Guldens jaerlicks wer-
den verhandelt) ghenoechsaem alleen bastant te suppoteren een redel-
lichen interest over het vooznoemde Capitael: Also de selve Vaert wel

eer wesen de wel gemenageert/ plach te gheben 50. 60. per cento/ ende tot deselve vorige fleur door dese Compagnie lichtelick soude zijn te brengen.

De Zout-baert op te Eplanden van Cabo de Verde ende Puncto del Re (inde welke jaerlichs over de hondert en vijftich groote Schepen soude kunnen werden geemployeert) is bestant omme te compenseren de extraordinaere onkosten die men op seker explooten sal moeten doen/ als men de selve Schepen op diverse quartieren sal konne gebruiken/ ende by ghebreck van goet succes vol Zouts laten weder keeren/ omme de vruchten vande Schepen daer mede te salveren.

Wat aengaet het succes van de bozere profijien is van seer goede apparentie/ also de Landen waer op wy het principale oogte spa hebben/ minder als in twee Maenden kunnen werden beseyt/ de Inwoonders van dien het meerendeel onse goede geaffectioneerde/ mette welke wy alreede zijn in handelinge: Als by exempel inde Landen van Guiana / zijnde een natie van goet natureel/ woonachtich in een gesonde en vruchtbare contrée/ bequaem om te teelen allerley vruchten: Alwaer men soude maerken colonias, ende Supher-riet planten/ ghelijckerwijs de Spaengiaerts eertijts hebben ghedaen in Brasiliën ende andere gewesten tot hare merckeliche profijien / en daer toe gebruiken onse eyghen arme Ingheseten die met menichten daer op spa wachtende/ gelijc ooc mede het volck van die Landen/ mitsgaders de swarten diemen tot dien eynde aldaer soude brengen / welke al te samen met desen arbeidt rijckelijc souden kunnen verballen haren nootdruft/ omme hier door te mogen hebben een seker retour/ het welke in korte jaren soude kunnen opbrengen een merckeliche schat. Op de selve kusten aen den Oever salmen ooc kunnen approprieren bequaeme Zout-pannen/ also het seer leech landt is/ omme de Schepen voor eerste int wederkeeren af te laden ende onse Landen te versorgen van grof Zout. In somma/ in dese plaetsen souden wy voor eerst maken te krijgen een vasten voet/ en ons inde selve met weerbare Forten verskerende/ behouden een goeder retracte/ omme daer na gelegenheyt te hebben voorder avontuer te soecken op verscheide doorden van Indien ghelijckerwijs men ooc mede van Guinea soude kunnen doen/ op de kustten van congio en geheel Africa tot aen de cabo de Bon Esperance. Wessende het begrijp vande Lande so groot dat de Spaengiaert het hondertste deel niet en heeft kunnen beslaen/ ende mette Inwoonders van dien te maken goede aliantie en nieuwe trafijcquen/ sels met beneficien van onse eygene ingesetenen/ so noopende verscheiden manufacturen/ als Lijnwaeten/ Saergien/ Sayen / Smallen Bombazijnen / Linten/ Spiegels/ Glazen/ Messen/ als andere Waten die vanden Spaenjaert tot dien eynde dus langhe wt dese Landen zijn getrocken/ en ons sulken dienen omme aldaer in plaetse van gelt te verhandelen/ het welke oock

doch des te beter sal ghehaken/ vermits meest alle deselve Natien/ ghe-
denckende de Barbarijſche Tyrannye begaen aen hare voorszaten en
behueren/ doot vpant zijn vande Spaenſche heersſchappij. Wt dese en
andere gewesten hebben wy te verwachten/ Supcher/ Gupden Tabac
Bresilien/ Ebben-hout/ ende diuersche soozten van welriechende ende
Medicinale Douten ende Gummen/ Indigo en diergelycke kostelike
Derwen/ Wolle/ Catoen Sals-partil/ Paersen en andere costelikeſheden
meer: Waer van eenige waeren niet alleen profijt sullen gheuen aen de
participanten vande Compagnie/maer ooc sonderlinghe dienstich om
niet alleen het velt ter selver plaetsen/maer ooc onse ingeseten en alhier
int were te houden. Diergelycke abantagie hebben wy te verwachten
int stuck vande Wijnen die alreede ten deele zijn bekent / ofte by ons
met hulpe vande Americanen als noch staen te ontdekken: Sonder dat
den Spaenjaert in alle tſelue int minste sal konnen voorszien of eenich
belet doen: Also wy hem te waer te machtich syn/ en telande door de
groote distantie ende ongelegentheyt van paſſagien/ vermits het ghe-
berchte/dicke bosſchagien en morassen onmogelijc is. Wat aengaet de
Landen die alreede by den Spaenjaert syn geoccupeert/ en met ster-
ten van volc van wapenen beset/ waer van de inwoonders dagelicks
surhten onder hare tyrannie en van tijt tot tijt verwachten hare ver-
lossinghe/sullen wy voort eerste ongemoept laten/houdeude alleen het
doog op eenige die accessibel zijn/en voorts met onse macht en menich-
te van Schepen te water doe het effort/alle toe ofte uytvoer op de fron-
tieren benemen/de havenen becommenren/ syne Schepen afhandich te
maken/de Armade van Oorloge tegen de ſtaen en te destrueren/omme
alsoo zijne Wijnen en alle retouren vruchteloos te maken. Het welcke
wy sonderlinge wel sullen conuenen wtvoeren / indien wy maer de sake
met goede ordre/ macht en couragie eendrachtelijc by der hant nemen:
Also sullen wy ooc op de kusten van Africa den toevoer van zijne slabe
konnen verhinderen ende daer door de Spaenjaert/niet alleen ontblo-
ten van zijne wercklieden/ sonder de welcke hy niet en can wtlichten/
maer hem ooc ontnemen de tollē die hy in Angola en elders int wtvoe-
ren vande slaven is genietende/behaluen eenige secrete ge'egentheden
meer die wy om redenen verswigen: Alleenlick daer by voegende het
Ropaele seours ende vordere toesegginge vande Hoorch. Mog. Heeren
Staten Generael bestaende in een merchelick getal van groote Sche-
pen en Jachten wel gemonteert/ waer door de onkosten van dese Com-
pagnie meer als het tienden deel sullen comen te verlichten.

Dese en andere redenen behooren immers alle goede Patriotten te
moberen tot vordringhe en liberaler contributie van dit nootwendich
ende important concept/sonder het selve wt eenige particuliere insich-
ten/trage resoluttien/of pretence interessen te retarderen/ te meer alle
negotien op Spaenien syn ontfeyt/ op Italien periculeus/op Francrijk

door de Oorloge onsecker/ op andere gewesten van cleynen profyten/ en int generael in merckelicke deradenie/ considerende dat wy wel eer wt veel minder noot en cleynder apparentie ons aboutuer van beginne met groot hasard hebben moeten soecken in de Landen van Oost-Indien/ en dat met sodanighen succes als boven is verhaelt/ dat daer door dese Landen ettelicke milioenen sijn verrijcht en noch sijn gezien te profiteren: Het welcke nochtan niet en is te vergelijken by de importantie van dese Compagnie/ soo ten aensien vande cleynen distantie van plaetsen/ cargasoenen/ ende sterckelicker onkosten vande equipage/ mitsgaders vande groote profyte/ die ongetwyfelt oec sullen trecken veel wt heemsehe Potentaten/ als om den sonderlingen dienst van het Vaderlant in dese onse gelegentheyt ende den afbreuck vande Koninck van Spanien/ also alle verstandige met wy deselbe moete houden voor het eenich middel/ omme ons eenmael te verlossen vande schadelicke/ bloedige en langhbuerige Oorloge/ en den staet deser Landen te stellen in volcomen verscherheyde/ door eenen bestendighen onbescheylickhen vrede.

Ondertusschen moeten wy ons alhier stellen in goet postuy/ omme van onse pelen af te were het aenstaende geweld vande harde oorloge/ deselbe en onse waerde Wyshet mannelich beschermen tegen alle listighe aenlagen/ te meer wy niet een voet Lants en hebben tot onse retraits/ en/ vertronwende op de recheverdictheyt van onse sake/ tot dien eynde God Almarich bidben om continuatie van syne genadige hulpe en bystant/ voorts de reste van het gemeene beste bevelen de wijsheyt ende goede sorge vande Voorsch. Mo. Heeren Staten soo Generael/ als int bysonder/ onse Christelijcke Overheyt/ ende insonderheyt van den Voorsz. ende voorsz. treffelicken Vorst den Prince van Oranien/ wiens voorsz. cheyt/ wackerheyt en cloec beleyt dese Landen by ervarentheyt ten overbloet overtuyghen met soo veel heroijque daden tot hare onsterffelicke verbintenisse: Niet twijfelende of den selven Godt sal syne Princ. Excell. ende andere Princen ende Vorsten/ mitsgaders alle krijchs-oversten en Patriotten/ die so getrouwelicken haer lijf/ goet/ en bloet voor de wyshet van ons Vaderlant zijn wagende/ seggen in alle hare raetslagen ende exploiten/ tot grootinakinge van sponen heylighen Naem ende onser behoudentisse. Het haest wt Amsterdam den 1. Decemb. 1622.

Daer vverde ghevraccht:

Alsoo tot het West-Indischs Capitaal ten minsten tachtentich tonnen Gouts gerequiriert/ en genomen daer waren 60. geëre kent met het subsidium so de Vooghmog. Heeren State Generael gheconsenteert/ waer datmen de resturende twintich tonne Gouts sal binden

binden/sonder de Compagnie met Pennigen op interest te bestuaren/
Om vooz eerst tien tonne Gouts te becomen/wozt by sommige trou-
we Lief-hebbers van't Vaderlant voozgeslagē/ datmen een getal van
duysent vermogende Patriotten ober de seven Provincien sou verdep-
len/ die elcks vooz hoeft een minsten vier of ses hondertaler souden
teekenen. Hier van souden exempt wesen/ die te boren hebben geteer-
kent. Om d'welc met alle beleeft heyt int werc te stellen/soudē de Ma-
gistraten vande Hoochmog. Heeren Staten Generael wozhen daer toe
geauthoriseert. Het waer te wenschen/dat ooc alle vermogende Offi-
ciren een Jaer gagte/ende de Colonnels/Souverneurs/Sitmeesters/
Capiteynen met hare Luytenants maer een maent salaris in drie ja-
ren te betalen/hadden by gheset: Wel verstaende/ dat hier van souden
exemt wesen/die beborens ooc hebben geteekent. En op dat de voozsz.
Personen geen reden hebben hier over te doleren/so staet het haer by/
wanneer sy het derde part hebben voldacn/en de Compagnie gelloten
datse hare aerten aen anderen mogen vercoopen.

En also vele Patriotten dooz het langsaem equippiren/dat nu voozt
gaet/tot het teekenen seer onlustich geworden/ of het niet geraden sal
wesen met Billetten te adbertiren/ dat wanneer de Participanten op
sekeren aengestelden dach vande Maent hare derde part voldoen/dat
de Compagnie daer op voozt sal gesloten worden/ sonder dat jemande
daer na sal toegelaten worden tot het teekenen. Is te verhopē wan-
neer de Patriotten den rechten crnst sullen vermercken/datse haer sul-
sen verhaesten/so dat int twee maenden tghes het Capitael noch seer zal
versterckt worden.

Belangende nu dat ander restirende millioen/sullen by Partici-
panten int generael om beter corresponsie wille tusschen de Oost en West-
Indische Compagnie geern accorderen/ dat 't selve sal genomen wor-
den wt ons Oost-Indischs Cantoor/ met conditie dat 't ghene daer
mede sal worden geprofentert/in de Oost-Compagnie ten behoefte
van alle die Participanten int gemeen sal worden verantwoort/
waer mede den Oost-Indischen Borgher ter liefde
vant Vaderlant hem geen sal laten
ghenoeghen.

EXTRACT

Van het

TEGEN-VERTOCH,

By eenighe Lief-hebbers vande waerheyt / ende
mede Participanten vande Oost Indische Compagnie
aende Ed. Hoog: Mog: Heeren Staten Generael/ Op secker
vertooch/by eenige gemiscontenteerde Participanten so
sp haer toonen/in openbaren Druuck wtgegeven/
tegen de regicringhe vande Bewint-heb-
beren vande Oost-Indische
Compagnie.

Voor eerst seggē sp/ dat door quade regicringhe van de Bewint-
hebberen/ apparent is te spyntē de geheele onderganc van de
Compagnie/ en daer by te seggē als 't selve geschiet soude zijn/
en haer selve Heer en Meester gemaect soude hebbē van Oost-
Indiē/dat alsdā hare giericheyt/ haer daer mede niet en soude conten-
teren/ maer al voort en voort naer meerder hoocheyt ende authoriteyt
soude trachten / ende niet rusten voor datse haer selven Heer en Mees-
ter souden hebben gemaect vant Landt / contradicceert hem selven/
want de Compagnie ten onderganch gebracht zijnde/wat macht ende
authoriteyt sal dan beyde Bewinthebberen zyn/om haer Meester van
't Landt te maken.

Gelijck mede seer calomnieus is/ te seggen datse aengenomen heb-
ben aen haer selven/ te verkoopen ende te leveren al wat tot de Equi-
pagie van noode was/ gemerckt ons kennelijck is/ geen Bewintheb-
beren d'een van de anderen (elcx int stuck van de Administratie haer
opgelept) en mogen koopen/ sonder het selvighe eerst ende al voorens
het heele Collegie van de Bewinthebberen aen te dienen/die het selvig-
ge aldan gelijckelijck doen/ het welcke sp nochtans vanbzynde/ geen
Bewinthebbers wesende/ wel moghen doen: Sulcx dat het niet dan
calomnie en zyn/ datse dien aengaende verder spyken.

Gelijc mede seer calomnieus is/de Compagnie goederen van mals-
anderen te koopen/ gemerckt geen goederen de Compagnie aengaen-
de en worden vercocht/ sonder al voorens behoorlicke billetten daer
van over al in conformance vant Ortop gheaffigeert gheweest zijnde/
daerinne den dach van verkoopen werdt geprefigieert/ ten eynde een
pder

pder die daer gadinge hadde/ hem ter besteinder plaetse en tijde mochte laten binden.

Waer toe de vergaderinge van de seventhtienen/ als daer wett ver- schreuen/ die alsdan onderhouden in haer verkoopen/ dese nabolghen de manieren/ gelijk ons/ als de diuersche goederen gecontracteert heb- bende/ kennelijck is.

Eerst wert in de vergaderinge omme gebrachht/ ofter jemant is/ die directelijcke ofte indirectelijcken/ in de koopmanschappe daer in ghe- brachht wert soude participeren / datse haer selven sullen hebben te o- penbaren/ het welck haer op den eed dese gedaen hebben wert belast: Ende jemant hem openbarende wert belast byten te staen/ ende hem te boegen by zijn medestanders / die omme te koopen komen/ ghelijck diuersche malen is ghebeurt.

Ende also daer dickwils diuersche Compagnien verschiuen/ omme eene parthie te koopen/ zoo werdt d'eene Compagnie vooz ende de an- dere naer/ tot de laetste toe/ binnen ontboden / ende men komt niet p- der een te Lof ende te Bot/ ende al t'samen gehoozt ende de hal by de put gebrachht zijnde/ werden als dan ghelijckelijc binnen ontboden/ ende wozt haer aengeseyt/ dat de Bewinthebberen van meeninge zijn met de parthien dooz te gaen/ sonder dat d'een van d'andere weet watse ge- boben hebben/ datse daeromme elck een beffoten billieth soudent uple- veren/ ende daer inne stellen de hoochste prijsen die elckis soude willen gheben/ ende datmen de Coopmanschappe sal laten volghen / die het hoochste in syn Billeth ghestelt zoude hebben/ ghelijck als dan oock gheschiet ende ons oock ghebeurd is / wat nadeel de Participanten/ ofte wat voordeel de Bewint-hebberen die inde Coopmanschap deel- ten/ daer mede aenghebaen werdt / kan een pder van goet oordeel wel afmeten / ende soudemen de Bewint-hebberen daer van wtslupten/ tselve soude de Compagnie seer nadeelich syn / want het dickwils de treffelichste Cooplyuden ende doer- vinderen zijn/ daer dooz de parthie gecontracteert ende vercocht worden/ want onvercocht blijvende/ sou- de de Compagnie haer al te meer met Interest moeten beswaren/ alsoo de negotie niet stil en mach staen / sulckis alle t'gundt daer bozder van wert gesept niet dan calomnien en zijn.

Datmen de Bewint-hebberen ofte eenighe van dien rulseert/ datse haer niet coopen ende vercoopen van Actien hebben geneert/ ende dat de Doelantien veel parthien jaer eenighe boben haer vermogen hebben ingheslocht/ daer sy nu schiuen aen te worghen/ het welcke voozwaer ridiculeus ende haer eygen groote gierichepts schult is/ want diet wil hebben al/ kriecht dick- wil niemendal/ alsoo het spreck-wooz seyd: ende wie wil gaen ter sol/ moet wachten synen bol/ doch dit ist ghene haer so hart druct/ daer doozse van vileynie niet en weten wasse al tot nadeel vande Bewint-hebberen/ haer eben Raesten met leughen-tale

ende Calomnie zullen wyl smijten.

Te segghen dat die Bewindt-hebberen (niet teghenslaende Gode Almachting veel Schepen in salvo heeft laten overcomen / daer door groote winste wt hadde behooren te ontsaen / ende de actien tot hoogher prijsse ghebracht/ende consequentelike verdeelinghe vooz de Participanten behooren ghedaen te werden/)haer selven door onnoodighs Equipage verhindert hebben / daer van werdt by haer geproochen/ als de Blinde van de Derwe sprack.

Deze Voleanten moeten weten / dat tot twee Jaren aenden andere extraordinaris groote onnoodighs Equipage zijn ghedaen/daer door ende door de Oozlogen in Duplande/ Vranckrijck ende Wolen die de gence vande Spierrijse beletten / ende andere inconuenienten van de Engelse/ de Actien niet opgelopen. Maer wie hadde hunslupden verseeckert/ dat de saecke in Indien teghen d'Engelsche soo soude wtgevallen hebben ?

Maer door de Bewinthebberen nootsakeelijc tot het equipperen zijn gedwongen worden / wesen de daer toe oock van syn Princel. Excell. ende de Hooghmogende Heeren Staten Generael/ met assistentie van vyf Schepen behooslijck ghemontceert / ernstelijcke geanimeert/ om meerder onseyl in tijdes vooz te komen / ende den florierenden Oost, Indischen handel / tot dienste van de Landen ende de Participaeten te conserveren/ met wat fondament ende redenen de Bewinthebberen hier in doch zijn te beschuldigen. Alst is dit voorszeker / dat de actien meer int verloop gekomen door sommalger Voleanten calomnien / als door die andere inconuenienten. In somma wy houden de Bewinthebberen int generael vooz eerlijcke lypden/ die hare goeden naem en stratie oprechticheyt met eene generale richtige rekeninghe te versesgesullen verrichten een werck dat eerlijck ende pphselijc is : om dat door haren oprechten handel Godt ghecert / ende den naesten (die door de valsche calomnien was ontsliche) sal worden gherust.

Dit hebben wy tot onderrichtinghe van zoo vele eerlijcke lypden/ insonderheyt der Participanten willen voozhouden/ op dat de ghene/ die van der Bewinthebberen administratie geheel ignorant zijn/ende door de upghesropde fameuse libellen souden moghen de selve vooz dacht houden/ haer wederom gherust stellen / ende naer den aert der liefde van haren eben naesten oordeelen.

Post datum.

Ontsaughe ich eerst Copie/ vant ghene by de Hooghmogende Heeren Staten

ten Staten Generael. Den 8. Junij slessleden / is in deliberatie gheslept / daer upt wy onder anderen verstaen / dat de Oost Indische Compagnie sal gecontinueert worden / mits dat de Belwinthebbers gehou den zyn / in Martio toekomende / als dit Oetrop komt t'expireren / te doen generale rekeninge van hare administratie / zoo wel upt de particuliere rekeningen van die respectie Cameren / ende de generale tekeningen van Indien als upt de respectie Staten van tijt tot tijt / upt Oost Indien overgesonden / ende dat op alsulke forme ende ten o berstaen van sulcke Ghedepuiterden (waer onder de Hoost-partici panten tot onser alle meeste gherustheyt sonder twijfel begrepen) als by de voorsz Deeren sal goet ghevonden worden : Met den kortsten / wanneer ten meesten dienst van de Landen / ende nutte van de Partz cipanten alsulken oyder sal ghestelt worden / waer door alle quaet be dencken wert ophouden / zoo behooren van alle Doleanten voortaan haer gerust te houden / ondertusschen vooz den tegenwoozdigen goeden Oost-Indischen staet God doch danckende / en de Hoog. mog. Deeren State Generael ootmoedelijc biddende / dat het voorsz redressement na de ghedane rekeninghe mach int werck ghesteldt worden / waer mede wy met dese wensch sluyten / segghende :

Godt segene voortaan de Oost-ende West-Indische
Compagnie voor de Vereenichde Nederlanden.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and mostly illegible due to fading and the nature of the ink transfer.

Compagnie voor de Vereenigde Oost-Indische
Goede tegens voortaan de O. I. ende West. Ind. Co.

